

Podpora žáků se znevýhodněním během dlouhodobého uzavření škol a vzdělávání na dálku.

Rešerše zahraničních doporučení

**Odbor pro sociální začleňování, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
duben 2020**

Úvod

Většina vlád uzavřela v souvislosti s pandemií COVID-19 vzdělávací instituce. Podle údajů UNESCO se celosvětově uzavření škol týká 89 % žáků a studentů. Jednotlivé státy a školy reagují na uzavření škol využíváním různých jiných forem výuky - online platform, televizních vzdělávacích programů, domácí přípravy či samostudia apod. Doporučení, studie nebo jiné materiály různých zahraničních institucí (nadnárodních organizací, ministerstev nebo jiných státních orgánů, výzkumných pracovišť, neziskových organizací apod.) upozorňují také na možná rizika a dopady, které je nutné brát v úvahu v případě dlouhodobého uzavření škol a při nastavování vzdělávání na dálku a kontaktu se žáky.

Předkládaný dokument shrnuje zahraniční diskuze na toto téma, s důrazem na podporu, která by měla být ve vzniklé situaci poskytována žákům se speciálními vzdělávacími potřebami a žákům se sociálním znevýhodněním. Smyslem dokumentu je zprostředkovat tyto informace školám, neziskovým organizacím a dalším aktérům, kteří stejnou situaci řeší v českém vzdělávacím systému. Měl by sloužit jako podpora předchozích doporučení¹, zdroj inspirace, ale i jako varování před dalšími možnými souvislostmi či riziky, které v českém kontextu zatím nebyly diskutovány či řešeny.

Materiál vznikl rešerší podkladů dostupných na webech výše uvedených institucí v různých státech nebo zprostředkovaných v podobě zpráv v tisku (s převahou států využívajících angličtinu jako jeden z oficiálních jazyků), což představuje jeho hlavní omezení. Každá země má jiný režim nouzových opatření, která určují, jaké aktivity nebo prostředky mohou školy, učitelé, místní úřady

¹ Člověk v tísni. (2020). *Podněty pro učitele a školy v nouzovém stavu s ohledem na sociálně znevýhodněné děti*. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/podnety-pro-ucitele-a-skoly-v-nouzovem-stavu-s-ohledem-na-socialne-znevychodnene-deti-6525gp>

Agentura pro sociální začleňování. (2020). *Možnosti podpory vzdělávání v období stavu nouze v ČR*. Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/dokument/moznosti-podpory-vzdelavani-v-obdobi-stavu-nouze-v-cr/>

nebo neziskové organizace využívat. Některé zahraniční zkušenosti proto bude nutné v různém rozsahu modifikovat nebo je bude možné využít jen dílčím způsobem.

Prohloubí uzavření škol rozdíly ve vzdělávání?

Některé státy v USA se rozhodly nenahrazovat kontaktní výuku po uzavření škol vzděláváním na dálku s odvoláním na to, že by školy nemohly všem žákům zajistit stejné podmínky a rovný přístup ke vzdělávání². Podle UNESCO³ to však může vést k nárůstu rozdílů mezi jednotlivými žáky. Je pravděpodobné, že žáci z podnětějšího rodinného prostředí budou mít i při uzavření škol od rodičů zajištěny jiné aktivity, které představují určitou formu náhrady za vyučování. Naopak žáci z méně podnětného prostředí pravděpodobně takovou příležitost mít nebudou. Dřívější studie poukazují na to, že při vzdělávání na dálku se snížení kvality výstupů oproti kontaktní výuce nejvíce projevuje právě u znevýhodněných žáků a žáků, kteří měli již předtím horší studijní výsledky⁴. Z ankety, prostřednictvím které nizozemská Všeobecná vzdělávací unie oslovila téměř 10 000 pedagogů, vyplynulo, že největší obavy si v souvislosti s negativními dopady vzdělávání na dálku dělají učitelé ve speciálním školství a ti, kteří působí na odborných učilištích⁵.

V důsledku uzavření škol jsou proto nejvíce ohroženi žáci, kteří už před uzavřením pocítovali bariéry v přístupu ke vzdělávání. Nevýhody uzavření škol dopadají nadměrně na žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí, na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo na žáky z rodin pocházejících z jiných zemí, než kde aktuálně žijí a vzdělávají se.

Nedostatek pravidelného kontaktu a podpory

S výše uvedenou vyšší zranitelností ohrožených skupin žáků souvisí potřeba věnovat jim i během uzavření škol větší pozornost a zajistit jejich pravidelný kontaktu s učiteli. Technické zázemí mnoha rodin žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je však nedostatečné. Učitelé by se měli snažit spojit s těmito žáky všemi dostupnými prostředky a zajistit, aby se ke všem žákům dostaly materiály potřebné k domácí výuce. V Nizozemsku proto například úřady učitelům doporučují, aby děti a rodiče, kteří patří mezi zranitelné skupiny, pravidelně kontaktovali prostřednictvím telefonu⁶.

---

² Dale, M. (2020). *Philadelphia Schools, Citing Inequity, Won't Teach Online*. U.S. News & World Report. Dostupné z: <https://www.usnews.com/news/us/articles/2020-03-18/philadelphia-schools-citing-inequity-wont-teach-online>

³ Unesco (2020). *Adverse consequences of school closure*. Dostupné z: <https://en.unesco.org/themes/education-emergencies/coronavirus-school-closures/consequences>

⁴ Figlio, D (Ed.) (2013) *Is It Live or Is It the Internet? Experimental Estimates of the Effects of Online Instruction on Student Learning*. Journal of Labor Economics 31(4), 763-784. Dostupné z: <https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1086/669930>

⁵ Maas, J. (2020). *Zorgen over groeiende onderwijsachterstanden door corona-uitbraak*. Kennisplatform Integratie & Samenleving. Dostupné z: <https://www.kis.nl/artikel/zorgen-over-groeiende-onderwijsachterstanden-door-corona-uitbraak>

⁶ Maas, J. (2020). *Zorgen over groeiende onderwijsachterstanden door corona-uitbraak*. Kennisplatform Integratie & Samenleving. Dostupné z: <https://www.kis.nl/artikel/zorgen-over-groeiende-onderwijsachterstanden-door-corona-uitbraak>

Vzdělávání mnoha žáků s poruchami učení, chování, případně s kombinací zdravotních znevýhodnění velmi často vyžaduje přímý a intenzivnější kontakt, než jaký jim může poskytnout výuka na dálku. Problémem je také narušení denní rutiny v návaznosti na uzavření škol u žáků s poruchou autistického spektra a nedostatek speciálně pedagogické péče pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami při vzdělávání na dálku⁷.

S výukou na dálku těchto žáků souvisí i nutnost technické, ale i emoční podpory pro rodiče a příbuzné ze strany učitelů, výchovných poradců nebo školních psychologů. Celkově je v kontextu vyučování na dálku klíčové neopomínat žáky a rodiče, kteří se “neozývají” či nejsou dostupní online.

V dlouhodobém hledisku je nutné zohlednit i psychologické dopady uzavření školy a omezení dalších aktivit na děti a mládež - dlouhodobé uzavření škol může vést k úbytku fyzické aktivity, nárůstu času stráveného u obrazovek, nepravidelným spánkovým vzorcům a celkovému zhoršení fyzické kondice⁸. Zde mohou v českém prostředí sehrát klíčovou roli sociální pracovníci nebo školní psychologové. Velmi úspěšným nástrojem podpory v současné situaci může být i doučování na dálku skrze dobrovolníky, pracovníky NNO nebo sociálních služeb.

Měli bychom očekávat nárůst předčasných odchodů ze vzdělávání?

Organizace UNESCO varuje, že v důsledku uzavření škol může narůst počet žáků předčasně ukončivších vzdělávání⁹, a to zejména na středních školách a posledních ročnících základních škol, kdy je pravděpodobné, že část těchto žáků začne pracovat, nebo jiným způsobem ztratí motivaci dále pokračovat ve studiu.

V běžném školním provozu patří mezi nejvíce ohrožené předčasnými odchody ze vzdělávání žáci potýkající se dlouhodobě s vysokou absencí¹⁰. Je velmi pravděpodobné, že stávající situace zvýší

---

⁷ Meckler, L., & Strauss, V. (2020). *For Parents trying to replicate school for children with disabilities, a confounding task*. The Washington Post. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/local/education/for-parents-trying-to-replicate-school-for-children-with-disabilities-a-confounding-task/2020/03/19/8a1e2876-6940-11ea-9923-57073adce27c_story.html

⁸ Wang, G. (Ed.) (2020). *Mitigate The Effects of Home Confinement on Children During The COVID-19 outbreak*. The Lancet, 395 (10229), 945-947. Dostupné z: <https://www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S0140-6736%2820%2930547-X>

⁹ Unesco (2020). *Adverse consequences of school closure*. Dostupné z: <https://en.unesco.org/themes/education-emergencies/coronavirus-school-closures/consequences>

¹⁰ Hancock, K.J. & Zubrick S. R. (2015). *Children and young people at risk of disengagement from school*. Commissioner for Children and Young People WA. Dostupné z: <https://www.ccyp.wa.gov.au/media/1422/report-education-children-at-risk-of-disengaging-from-school-literature-review.pdf>

Addis, S. (2020). *School Disruption as a Dropout Risk Factor*. National Dropout Prevention Center (youtube kanál). Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=jeoWYeQuAWo>

UNESCO. (2020). *Adverse consequences of school closures*. Dostupné z:

<https://en.unesco.org/themes/education-emergencies/coronavirus-school-closures/consequences>

Chang H. N. (2018). *Monitoring Chronic Absence Is Key to Creating an Equal Opportunity to Learn*. Learning Policy

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

riziko předčasného odchodu právě u této skupiny žáků. Nejsou sice k dispozici data, která by mapovala vliv uzavření škol z důvodu epidemie na dlouhodobé studijní trajektorie žáků, ale existují studie, které potvrzují vliv uzavření škol z důvodů různých přírodních katastrof na zhoršení studijních výsledků a snížení podílu úspěšného ukončení studia¹¹.

Podíl na zvýšené míře předčasných odchodů může mít i přechod z kontaktní na vzdálenou výuku. Vzdělávací proces v časech školní docházky lze rozdělit na dvě základní složky. Jednou je samotná výuka v hodinách (složka studijní), ale kromě ní je v procesu vzdělávání klíčové i nepřímé učení formou (společných) prožitků (složka společenská). S přesunem výuky do virtuálního prostředí se velká část debaty soustředí na technickou část zajištění výuky - na výběr správného nástroje, dostupnost vybavení a internetového připojení. Druhá složka ve formě společně prožívaných zkušeností je v současné situaci často opomíjena. Přitom její význam je pro vytvoření vztahu ke škole, ale i motivace ke studiu, klíčový.¹² Většina programů zaměřených na prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání klade důraz právě na budování/posilování školních vztahů¹³, například formou tutoringů mezi studenty různých ročníků. Tyto vazby je třeba utvářet a posilovat i v době vzdělávání na dálku - lze např. propojit studenty z různých ročníků, aby si pomáhali při práci na zadaných úkolech¹⁴.

Zajištění dostupnosti obědů zdarma

Vedle vzdělávání plní školy také integrační role nebo dílčí úkoly v komplexu sociálního zabezpečení, jako může být zajištění stravování pro žáky během jejich přítomnosti ve škole. Ve Velké Británii se školy ve spolupráci s organizací *Feeding Britain* snaží v době uzavření škol zajistit obědy zdarma pro žáky, kteří této služby využívají v průběhu školního roku. Rodiče a děti si mohou obědy vyzvednout na k tomu zřízených odběrových místech¹⁵. Výpadek obědů zdarma může v České republice negativně ovlivnit především vícečetné rodiny z ekonomicky slabšího

---

Institute. Dostupné z: <https://learningpolicyinstitute.org/blog/monitoring-chronic-absence-key-creating-equal-opportunity-learn>

¹¹United Nations Development Programme (2015). *Confronting the Gender Impact of Ebola Virus Disease in Guinea, Liberia, and Sierra Leone*. Policy Note, 2(1), 1-9. Dostupné z: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/RBA%20Policy%20Note%20Vol%202%20No%201%202015_Gender.pdf

¹²Rumberger R. W. (2001). *Why Students Drop Out of School and What Can be Done*. University of California, Santa Barbara. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/267552507_Why_Students_Drop_Out_of_School_and_What_Can_be_Done/link/54bea27b0cf28ad7e7187ffb/download

¹³National Dropout Prevention Center (2018). *Mentoring/Tutoring*. Dostupné z: <http://dropoutprevention.org/effective-strategies/mentoring-tutoring/>, IDRA Value Youth Partnership (2019). *Dropout Prevention that Works*. Dostupné z: <https://www.idra.org/wp-content/uploads/2019/07/VYP-Brochure-2019-4-page.pdf>,

¹⁴Sparks S.D. (2020). *Maintaining Ties When School Closes Is Critical to Preventing Dropouts*. Education Week, Dostupné z: http://blogs.edweek.org/edweek/inside-school-research/2020/03/school_closures_a_critical_time_for_dropout_prevention_efforts.html

¹⁵Weal, S. (2020). *Volunteers Mobilise to Ensure Children Get Fed During School Closures*. The Guardian. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/education/2020/mar/19/volunteers-mobilise-to-ensure-children-get-fed-during-school-closures>

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

prostředí, protože jedno dítě může znamenat pro rodinný měsíční rozpočet zátěž až několik set korun navíc. Dopad výpadku obědů zdarma je znásoben skutečností, že velká část rodin využívajících obědy zdarma pobírá dávky pomoci v hmotné nouzi, které v době uzavření škol o částku za obědy navýšeny nebyly. Zajištění distribuce obědů zdarma je klíčové i ve světle výzkumů, které ukázaly, že např. v Kalifornii pomohly programy obědů zdarma snížit podíl žáků žijících ve velmi chudých podmínkách (deep poverty) o 17 procentních bodů¹⁶.

Britské *Department of Education*¹⁷ vydalo doporučení pro školy, jak pokračovat v distribuci obědů zdarma, mezi kterými figurují i stravenky jako jedna z možností náhrady za obědy zdarma. Stravenky jako náhradu obědů zdarma zvolili i úřady v Japonsku nebo ve španělské Katalánii.¹⁸ Kalifornie v této souvislosti povolila školám zřízení odběrných míst pro obědy, některá kalifornská města umožňují vyzvednutí jídel na více dní dopředu. Další americké státy zase využívají pro distribuci obědů zdarma školní autobusy¹⁹.

Zajištění kontaktního vzdělávání pro děti klíčových pracovníků a pro zranitelné děti

Úřady ve Velké Británii se snaží zajistit otevření alespoň části mateřských, základních a dalších škol pro děti rodičů pracujících v integrovaném záchranném systému, ve zdravotnictví nebo v potravinářském a prodejním průmyslu. V takto otevřených školách chtějí místní úřady zajistit kontaktní výuku i pro zranitelné děti, mezi které patří děti s postižením, v ústavní výchově nebo děti z rodin, které spolupracují se sociálním pracovníkem²⁰.

K požadavku na kontaktní výuku určitých skupin dětí během uzavření většiny škol patří ve Velké Británii i požadavek na zajištění dopravy dítěte namísto vzdělávání. Pokud rodiče ohrožených dětí z nějakého důvodu nechťejí děti do škol posílat, jednájí o tom spolu se sociálními pracovníky a zástupci školy. Sociální pracovníci případně zůstávají alespoň v dálkovém kontaktu s dětmi a jejich rodinami²¹. V Nizozemsku dostaly obce od státu pokyn, aby ve spolupráci s organizací

---

¹⁶ Danielson, C., & Gao, N. (2020). *Feeding Children When Schools Are Closed for COVID-19*. Public Policy Institute of California. Dostupné z: <https://www.ppic.org/blog/feeding-children-when-schools-are-closed-for-covid-19/>

¹⁷ Department of Education UK (2020). *Coronavirus (COVID-19): Free School Meals Guidance For Schools*. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/publications/covid-19-free-school-meals-guidance/covid-19-free-school-meals-guidance-for-schools>

¹⁸ Unesco (2020). *How Are Countries Addressing The Covid-19 Challenges In Education? A Snapshot of Policy Measures*. Global Education Monitoring Report. Dostupné z: <https://gemreportunesco.wordpress.com/2020/03/24/how-are-countries-addressing-the-covid-19-challenges-in-education-a-snapshot-of-policy-measures/>

¹⁹ Blackburn, L. & Okamoto, N. (2020). *What Schools Need to Add to Their Covid-19 Crisis Toolkit*. CNN. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2020/03/26/opinions/covid-19-and-period-poverty-blackburn-okamoto/index.html>

²⁰ Department of Education UK (2020). *Closure of Education settings: information for parents and carers*. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/publications/closure-of-educational-settings-information-for-parents-and-carers/closure-of-educational-settings-information-for-parents-and-carers#vulnerable-children>

²¹ Department of Education UK (2020). *Coronavirus (COVID-19): Guidance on Vulnerable Children and Young People*. Dostupné z:

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

„Bezpečný domov“ a dalšími zainteresovanými organizacemi zabezpečily pro zranitelné skupiny výuku mimo domov, například v knihovnách nebo školních třídách²². Sdružení Severoamsterdamských škol *INNOORD*²³ například identifikovalo 40 rizikových dětí (týraných nebo těch, které jsou vystaveny násilí mezi rodiči), které mohou být současnou situací ohroženy, a kterým chtějí ve spolupráci s kurátory pro děti a mládež zajistit vzdělávání v menších skupinách. Celkově je v Amsterdamu výuka ve školách zajištěna pro 14 000 žáků z celkových 63 000. Kromě rizikových skupin se jí účastní především děti rodičů pracujících v klíčových oborech.²⁴ Podobně se snaží nechat školy otevřené alespoň pro děti, o které nemůže být doma postaráno, Francie, Japonsko nebo Jižní Korea²⁵.

Materiální podpora vzdělávání na dálku

Především sociálně znevýhodněným rodinám a rodinám z chudších poměrů chybí v domácnosti dostatek počítačů, tabletů, případně tyto rodiny nemusejí mít k dispozici stabilní internetové připojení pro zajištění kvalitního vzdělávání na dálku. S tím souvisí i nedostatek uživatelských kompetencí ve vztahu k informačním technologiím, a to především u rodičů s nižším vzděláním. V rodinách na ubytovnách a jiných typech nestabilního bydlení většinou děti nemají ani prostor, kde by se mohly v klidu věnovat vzdělávání na dálku.

New York v souvislosti s nedostatečným technickým vybavením mnoha domácností plánuje pořídit zásobu počítačů a tabletů a distribuovat je mezi rodiny z chudých sousedství²⁶. V Česku plánuje společnost *Mironet* zajistit 1 000 počítačů pro rodiny v nouzi pro potřeby domácího vyučování²⁷. Americké úřady vydaly doporučení, aby poskytovatelé internetového připojení neodpojovali v příštích 60 dnech neplatící zákazníky²⁸. Čína distribuuje počítače studentům z nízkopříjmových rodin spolu s datovými balíčky, Francie se snaží zajistit přístup k internetu a

---

<https://www.gov.uk/government/publications/coronavirus-covid-19-guidance-on-vulnerable-children-and-young-people/coronavirus-covid-19-guidance-on-vulnerable-children-and-young-people>

²² Rijksoverheid (2020) *Extra ondersteuning voor kwetsbare leerlingen*. Dostupné z:

<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/03/20/extra-ondersteuning-voor-kwetsbare-leerlingen>

²³ Nrc (2020) *Pijnlijk inkijkje bij kwetsbare leerlingen thuis*. Dostupné z: <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/03/30/pijnlijk-inkijkje-bij-kwetsbare-leerlingen-thuis-a3995300>

²⁴ Dujardin, A. (2020). *Nu de scholen dicht zijn verdwijnen kwetsbare kinderen van de radar*. Trouw. Dostupné z: <https://www.trouw.nl/onderwijs/nu-de-scholen-dicht-zijn-verdwijnen-kwetsbare-kinderen-van-de-radar-bfb252d2/?referer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

²⁵ Unesco (2020). *How Are Countries Addressing The Covid-19 Challenges In Education? A Snapshot of Policy Measures*. Global Education Monitoring Report. Dostupné z: <https://gemreportunesco.wordpress.com/2020/03/24/how-are-countries-addressing-the-covid-19-challenges-in-education-a-snapshot-of-policy-measures/>

²⁶ Poon, L. (2020). *Coronavirus Exposes How Bad America's Homework Gap Really Is*. Citylab. Dostupné z: <https://www.citylab.com/equity/2020/03/coronavirus-online-schools-homework-internet-access-homework/608116/>

²⁷ Mironet (2020). *Mironet zajistí 1000 počítačů dětem rodin v nouzi pro jejich domácí studium zapojte se i Vy*. Dostupné z: <https://www.mironet.cz/info/o-nas/podporujeme/mironet-zajisti-1000-pocitacu-rodinam-s-detmi-v-nouzi+kc202/>

²⁸ Fishbane, L., & Tomer, A. (2020). *As Classes Move Online During COVID-19, What are Disconnected Students to Do*. Brookingsh. Dostupné z: <https://www.brookings.edu/blog/the-avenue/2020/03/20/as-classes-move-online-during-covid-19-what-are-disconnected-students-to-do/>

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

počítačům 5 % studentů, kteří je nemají k dispozici. Spojené arabské emiráty zřídily linku pro učitele a žáky, která jim má pomoci překonat technické problémy při vzdělávání na dálku. Portugalsko plánuje doručovat výukové materiály do domácností bez přístupu k internetu, prostřednictvím spolupráce s místní poštou²⁹. V Nizozemsku zapůjčení a distribuci laptopů a tabletů rodinám, které nedisponují tímto vybavením, zajišťuje SIVON (organizace zajišťující spolupráci vedení škol v primárním a pokračujícím vzdělávání). Od státu za tímto účelem obdržela 2,5 milionu eur. K 2. 4. 2020 bylo vybavení dodáno 6 800 žákům. SIVON také zjišťuje, kolik žáků a učitelů nemá přístup k internetu, a následně plánuje ve spolupráci s operátory vyřešit problém s internetovým připojením využitím mobilních hotspotů³⁰.

Letní školy

Důležité je začít plánovat, co budou školy a učitelé dělat po znovuotevření škol a obnovení výuky a jak se vyrovnají s rozdíly mezi žáky, které uzavření škol nevyhnutelně způsobí. V tomto ohledu může být zavedení letních škol jedním ze způsobů, jak zejména žákům z méně podnětného prostředí nahradit dobu, po kterou byly jejich školy uzavřeny, a jak je znovu vtáhnout do vzdělávacího procesu³¹. Australský *Grattan Institute* navrhuje zavést intenzivní výuku pro malé skupiny (dva až pět nejvíce znevýhodněných žáků) před nebo po běžném vyučování, nebo intenzivní face-to-face několikátýdenní programy zacílené na znevýhodněné studenty, které by fungovaly jako obdoba amerických letních škol³². Podle amerických studií, které se zabývaly fungováním letních škol, žáci, kteří se účastní letní školy, získají v průměru dvoutříměsíční náskok oproti žákům ze stejného prostředí, kteří se letní školy nezúčastnili³³. Evaluační zpráva britského *Department of Education*, která zkoumala fungování *Summer School Programme* zaměřeného na znevýhodněné žáky, hodnotí letní programy jako úspěšné jak ve smyslu zvýšení sebevědomí žáků, tak i jejich školních výsledků³⁴.

---

²⁹ Unesco (2020). *How Are Countries Addressing The Covid-19 Challenges In Education? A Snapshot of Policy Measures*. Global Education Monitoring Report. Dostupné z: <https://gemreportunesco.wordpress.com/2020/03/24/how-are-countries-addressing-the-covid-19-challenges-in-education-a-snapshot-of-policy-measures/>

³⁰ Sivon (2020). Dostupné z: <https://www.sivon.nl/>

³¹ Harris, D. N. (2020) *A Broad Strategy for Schools During the COVID-19 Pandemic*. Brookings. Dostupné z: <https://www.brookings.edu/blog/brown-center-chalkboard/2020/03/27/a-broad-strategy-for-schools-during-the-covid-19-pandemic/>

³² Sonnemann, J. (2020). *Kids Shouldn't Have to Repeat a Year of School Because of Coronavirus*. There are Much Better Option. The Conversation. Dostupné z: <https://theconversation.com/kids-shouldnt-have-to-repeat-a-year-of-school-because-of-coronavirus-there-are-much-better-options-134889>

³³ Education Endowment Foundation (2019) *Summer Schools*. Dostupné z: <https://evidenceforlearning.org.au/teaching-and-learning-toolkit/summer-schools/>
<https://educationendowmentfoundation.org.uk/pdf/generate/?u=https://educationendowmentfoundation.org.uk/pdf/toolkit/?id=148&t=Teaching%20and%20Learning%20Toolkit&e=148&s=>

³⁴ Day, L. (Eds.) (2013). *Summer Schools Programme for Disadvantaged Pupils: Key Findings for Schools*. Research Report. Department for Education. Dostupné z: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/197198/DFE-RR271B.pdf

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Shrnutí a závěr

Zahraniční experti upozorňují, že dlouhodobé uzavření škol během pandemie COVID-19 může prohloubit nerovnosti ve vzdělávání a vést k nárůstu počtu dětí, které nedokončí střední školu. Uzavření škol nejvíce nadměrně negativně dopadá na žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí, na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo na žáky z rodin pocházejících z jiných zemí, než kde aktuálně žijí a vzdělávají se. Nedostatečné technické zázemí rodin žáků se speciálními vzdělávacími potřebami situace podtrhuje. Ke zmírnění negativních dopadů může přispět intenzivní komunikace a podpora domácností, které se nemohou zapojit do náhradní online výuky nebo s ní mají z objektivních příčin velké obtíže. Podstatné je udržet osobní kontakt učitelů nebo dalších specialistů se znevýhodněnými žáky a jejich rodinami všemi vhodnými a dostupnými prostředky např. i prostřednictvím telefonu.

Bezprostředním problémem pro řadu rodin může být nutnost zajistit celodenní stravování pro děti, které se obvykle stravují zdarma ve škole. Pro nejvíce znevýhodněné žáky by mělo být následně organizováno intenzivní doučování nebo letní školy.